

Det nakna subjektet

– En jämförande diskursanalys av individen

LUNDS UNIVERSITET

Marcus Thörn Damin

The process of constructing the individual must be understood as the production of a specific political subject. How the individual is constructed affects how the individual understand its identity framework and its perceived role as a political actor. The aim of this thesis is to compare the discourse production between the judicial discourse and the facebook discourse of the individual with the intention of examining from what perspective of power and values the individual is constructed and how the discourse production of the individual reestablishes structures of power. By viewing facebook as an institution and the theoretical perspective of intertextuality, I analyze the subject positions and the values that lay framework for the discourse. I claim that behind the universal construction of the individual there is stratified understanding of who is included in the notion of the individual and who is excluded.

Nyckelord: Facebook, Äganderätt, Individen, Institutionell makt, Diskursanalys, Jämförande diskurser, Poststrukturalism

Antal ord: 9974

1 Inledning.....	1
1.1 Problemformulering.....	2
2 Materialdiskussion.....	2
3 Principiell förståelse/Teori.....	9
3.1 Inledning.....	9
3.2 Poststrukturalism.....	10
3.3 Situerad kunskap.....	10
3.4 Maktteknologier/Regerandekomplex.....	11
3.4.1 Lagen.....	11
3.4.2 Disciplinen.....	12
3.5 Diskursteori.....	12
3.5.1 Diskursteori som konstituerande.....	13
3.5.2 Diskursiv intertextualitet.....	13
3.6 Vikten av symbolik.....	14
3.7 Subjekspositioner.....	15
4 Diskursen om individen äganderätten.....	15
4.1 Individen som paradoxal intention.....	17
5 Diskursen om individen facebook's användarvillkor.....	19
5.1 Subjekspositionen som sexualiserad gräns.....	20
6 Jämförelse av diskurserna.....	21
7 Referenser.....	23
7.1 Tryckta.....	23
7.2 Elektroniska.....	23

1. Inledning

Debatten om individen gentemot kollektivet som den viktigaste byggstenen i samhället är i princip död. Individen som innehavare av rättigheter och skyldigheter bortsett minoritetens skydd från majoritetens eventuella övergrepp, är den juridiska föreställningen som dominerar sättet vi förstår individens lagliga status. Innebörden av individen som juridiskt subjekt och samhällelig aktör betraktar jag som någonting som är i rörelse.

Relationen mellan individen och staten handlar inte bara om medborgarskapet, beroende på hur individen definieras i rättslig mening kan detta få politiska konsekvenser. Med detta menar jag att beroende på vilka värden som konstruerar ett begrepp, i det här fallet individen, kommer detta att påverka de som blir berörda av definitionen. Här menar jag att det finns någonting flytande och i behov av definiering.

Min utgångspunkt är att det har skett en förändring från att betrakta individen som aktiv och politiskt intresserad samhällelig aktör mot en passiv aktör.

I min uppsats syftar jag att undersöka likheter mellan den rättsliga diskursen om individen som återfinns i lagar som reglerar äganderätten med facebook's användarvillkor. Valet att jämföra äganderätten kontra annan lagstiftning motiverar jag med att det finns en tydligt definierad individ vilket gör dess värden lätta att analysera. Valet av användarvillkoren motiverar jag med att facebook berör stora delar av det civila samhället och är ett dagligt inslag i många medborgares liv. Facebook bör enligt mig betraktas som en institution med liknande möjligheter att påverka individen som staten. Om vi ger facebook institutions status finns det skäl att undersöka facebook för att få representation och förklaring om hur en mer dynamisk, modern definition av individen och dess likheter och skillnader med den rättsliga diskursen.

Som teori för att undersöka vilka konsekvenser den språkliga definitionen av individen kan få har jag valt att använda mig av diskursteori. Diskursteorin menar att språket påverkar sättet vi förstår verkligheten. Språket definierar och bestämmer definitionen av hur vi skapar föreställningen om det normala, den så kallade normativa innebörden av subjekten (människor) och objekten (institutioner, symboler) i vår omgivning, detta finns närmare beskrivet i mitt teoretiska kapitel. Med denna teori som uppbackning finns det möjlighet att undersöka hur språket påverkar verkligheten. I min uppsats syftar jag till att undersöka hur diskursiv framställning av individen påverkar vår föreställning om politik, med andra ord vill jag undersöka diskursens politiska effekter. Anledning till valet av att jämföra dessa diskurser som utifrån, utan eftertanke kan betraktas som helt väsensskilda oväsentliga att sätta i jämförelse med varandra återfinns i intertextualitet. Detta menas att texter bygger på andra texter på sättet att dessa hämtar inspiration från varandra, sammanfogas och bildar nya sätt att värdera eller förstå ett visst språkligt mönster med. En diskurs förändras genom att diskurser

interagerar med varandra på ett sätt som skapar en relation mellan de, detta finns närmare beskrivet i mitt teoretiska kapitel.

1.1 Problemformulering

Finns det likheter mellan den rättsliga diskursen om individen och facebook-diskursen om individen?

2. Material diskussion

Materialet jag valt att basera min uppsats på innefattar EU lagstiftning men även nationell lagstiftning, samt ett kluster av användarvillkor. Fördelar med lagstiftningen innefattar en avgränsad individ i sammanhanget eftersom äganderätten åsyftar ett juridiskt subjekt. Nackdelar med den valda lagstiftningen kan vara mängden material. Att ett problem som kan uppstå är att det finns för lite rättsligt material att analysera.

Fördelarna med användarvillkoren är i princip den motsatta. Här finns det mycket material att använda till uppsatsen, men det analytiska värdet i användarvillkoren skiftar från del till del. Här är avgränsningen av materialet viktigt, med tanke på det rättsliga materialet är de viktigaste delarna valda till uppsatsen, här behövs inte någon särskild avgränsning. Vad gäller användarvillkoren är det omöjligt för mig att använda allt material, därför har valt bort delar som ”Cookies, pixlar och andra liknande tekniker”, ” Sida om styrning av Facebooks webbplats”, ” Säkerhet för dig - Verktyg¹”, ” Betalningsvillkor för gemenskapen²”, ” Säker användning av applikationer³” jag ämnar inte undersöka facebook som integritets eller säkerhetskränkande av individen, därför ämnar jag välja bort stycken som rör säkerhet. Däremot finns det en del av säkerhetsföreskrifterna som riktar sig till föräldrar som kan vara av intresse att innefatta i uppsatsen. Detta innefattar blandat annat ”Säkerhet för dig – föräldrar⁴”.

Jag har valt SFS 2010:239 om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna - artikel 1 skydd för egendom. Konventionen syftar till att erkänna och poängtera vikten av rättigheterna som specificeras. Dokumentet syftar till att på politisk demokratisk grund påvisa den gemensamma grundsyn och respekt för mänskliga rättigheter som EU bygger på. Konventionen går igenom olika rättigheter som medborgaren har i relation till staten, ett urval av rättigheter finns specificerat genom avdelning 1, artikel 2, rätt till liv, denna artikel specificerar att medborgaren ska ha rätt till liv i enlighet med lagstiftning. Eller avdelning 1 artikel 5, denna artikel behandlar rätt till frihet och säkerhet, detta syftar till att försäkra medborgaren om skydd från frihetsberövande som inte är specificerad i enlighet med lag. Eller avdelning 1 artikel 9, denna artikel syftar till att tillhandahålla rättigheter som tankefrihet,

¹Facebooks användarvillkor, säkerhetsföreskrifter: <https://www.facebook.com/safety/tools/> [2014-05-11]

²Facebooks användarvillkor, Betalningsvillkor: https://www.facebook.com/payments_terms [2014-05-11]

³Facebook användarvillkor, Säker användning av applikationer: <https://www.facebook.com/safety/tools/apps/> [2014-05-11]

⁴Facebooks användarvillkor, säkerhetsföreskrifter: <https://www.facebook.com/safety/groups/parents/> [2014-05-11]

samvetsfrihet och religionsfrihet. Artikelns syftar till att försäkra den enskilda statens medborgare om dess rätt, samt förstärka dess rättighet i relation till staten. Rätten till egendom i denna konvention återfinns i Avdelning III som behandlar diverse bestämmelser, olika rättigheter som finns specificerade här är artikel 2, rätt till undervisning, eller artikel 2 som handlar om fri rörlighet. Artikelns som behandlar egendom i konventionen i sin helhet är som följer,

”Varje fysisk eller juridisk person skall ha rätt till respekt för sin egendom. Ingen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkrättens allmänna grundsatser. Ovanstående bestämmelser inskränker dock inte en stats rätt att genomföra sådan lagstiftning som staten finner nödvändig för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra pålagor eller av böter och viten”

Vad konventionen syftar till att tillhandahålla är ett fundament för att försäkra medborgaren om dess rättigheter i relation till staten. Rättigheterna har i konventionen ingen specificerad inbördes ordning. Vidare använder jag mig även av Regeringsformen (1974:152) 2 kap. 15§ i denna specificeras,

”att vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad. Utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Den som genom expropriation eller något annat sådant förfogande tvingas avstå sin egendom ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i lag. Vid inskränkningar i användningen av mark eller byggnad som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller dock vad som följer av lag i fråga om rätt till ersättning. Alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten oberoende av vad som föreskrivits ovan.”

Den sista lagstiftningen jag valt att använda i min uppsats är EU-stadgan med specificering på artikel 17, EU stadgan är en sammanfattning av de mänskliga rättigheterna, stadgan samlar rättigheter som har varit spridda över olika rättsakter, som nationell lagstiftning EU-lagar samt europarådets, förenta nationers och internationella arbetsbyråns internationella konventioner i ett dokument. Synliggörandet och förtydligande av de grundläggande rättigheternas syfte är att skapa rättsäkerhet inom EU. Vidare syften är att stadgan ska skydda de grundläggande rättigheterna.

”1. Var och en har rätt att besitta lagligen förvärvad egendom, att nyttja den, att förfoga över den och att testamentera bort den. Ingen får berövas sin egendom utom då samhällsnyttan kräver det, i de fall och under de förutsättningar som föreskrivs i lag och mot rättmätig ersättning för sin förlust

i rätt tid. Nyttjandet av egendomen får regleras i lag om det är nödvändigt för allmänna samhällsintressen

2. Immateriell egendom ska vara skyddad.”

Rättigheterna är baserade på olika värden som framhålls som universella och odelbara, som människans värdighet, frihet, jämlikhet och solidaritet samt den demokratiska principen och rättsstatsprincipen. EU stadgans syfte är vidare att sätta människan i centrum för sin verksamhet. Och att skapa ett område med frihet säkerhet och rättvisa. Var och en har rätt att lagligen besitta förvärvad egendom, att nyttja den, att förfoga över den och att testamentera bort den. Ingen får berövas sin egendom utom då samhällsnyttan kräver det, i de fall och under de förutsättningar som föreskrivs i lag och mot rättmätig ersättning för sin förlust i rätt tid. Nyttjandet av egendom får regleras i lag om det är nödvändigt för allmänna samhällsintressen. Immateriell egendom ska vara skyddad. . Dessa lagstiftningar som har preciserats och blivit förklarade är på det grundläggande planet som äganderätten eller den privata egendomen försäkras i svensk lagstiftning.

Äganderätten sprider sig vidare över det lagliga ramverket men dess grundstomme återfinns i de ovanstående lagstiftningarna. Vad anger facebook har jag valt att använda mig av dess användarvillkor, anledningen till detta är att dess användarvillkor ger utförlig information om inom vilka ramar individen förstås och skapas. Inom ramsättningen för individen finns det olika reglerande moment som framhåller olika tydligt utmejslade föreställningar om individen vilket gör det passande som material.

Äganderätten reglerar för vilka rättigheter det juridiska subjektet innehar, dess rätt att förvärva, bruka, och över tid inneha objekt. Äganderätten reglerar relationen mellan staten och den individuella medborgaren på det sättet att den begränsar statens möjligheter att frånta individen dess förvärvda egendom. Äganderätten påvisar vidare inom vilken ram det juridiska subjektet kan inneha objekten på. Vikten av äganderätten och dess samhällseliga påverkan går att delvis läsa sig till genom prop. 2009/10:80 9.4.2, här preciseras vikten av att precisera innebörden av den lösa egendomen och expropriationsrätten. Som remissinstanser har LRF, Aktiespararna Svenskt näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Fastighetsägarna i Sverige, m.fl. varit inkluderade i processen att vaska lagförslagsändring. Det finns ett uppenbart intresse av makt vid formuleringen av lagstiftning och dess juridiska effekter. Äganderätten som lagstiftning reglerar hur det rättsliga subjektet äger, genom detta kan vi argumentera för att äganderätten förskjuter det rättsliga subjektet mot en kategori som närmar sig begreppet konsument snarare än medborgare. Även om detta kan vara en uppenbar identifiering när lagstiftningen syftar till att reglera förvärvandet av objekt är det relevant att påpeka med tanke på att rätten att äga återfinns i allmänna konstruktioner av rättigheter som återfinns i SFS 2010:239. Äganderättens syfte är inte att söka harmonisera samhällets ojämlikhet, äganderättens syfte är att förstärka det rättsliga subjekts möjlighet att förvärva objekt. Trots detta återfinns rätten till egendom i allmänna konstruktioner av rättigheter. Som preciserat i SFS 2010:239 om den europeiska

konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna artikel 17. I artikel 17 finns det specificerat att varje juridisk eller fysisk person skall ha rätten till respekt för sin egendom. Vad anger valet av Facebook har jag valt detta som jämförande moment eftersom hälften av Sveriges internetanvändare återfinns på företagets hemsida⁵. Angående det stora antalet människor och mängden tid människor spenderar på sidan, är det inte omöjligt att anta att det finns skäl för att facebook och dess diskursiva konstruktion av individen innehar en politiskt relevant status. Dess politiska innebörd som forum för kommunikation är vida spridd från myndigheter⁶ till intressegrupper⁷.

Om vi går bakom för dess uppenbara funktion som kommunikationsverktyg eller som marknadsföring, finns det anledning att undersöka själva användarvillkoren för hur facebook är konstruerat. Med detta menar jag att all trafik som rör sig över facebook är i sin grund reglerad av användarvillkoren. Beroende på vilka möjliggöranden och vilken funktion ett medlemskap på facebook innebär i användarvillkoren kommer att påverka sättet som sidan används på. När sidan används påverkas användaren av ramen för inom vilken kommunikation och identitetsskapande kan göras. Ramen för användarens villkor på sidan reglerar användarskapet bör ges ett diskursivt värde, det vill säga ett ramsättande värde vilket individen gränssätts utav. En maktprocess som får individen att med större sannolikhet röra sig emot vissa typer av identitetsskapande. Som är i linje med facebook's föreställning och innebörd av individen. Tidigare forskning har berört säkerhet och integritet, och facebook's identitetsskapande syfte. För att förtydliga ämnar jag inte undersöka problematiken om facebook's informationssäkerhet eller dess identitetsskapandesyfte⁸, även om element av dessa ämnen kan återfinnas som analytiskt intressant.

Att skriva ut allt material jag ämnar använda från facebook i likhet med vad jag gjort i äganderätten är inte aktuellt, materialet som rör facebook är mycket mer omfattande och jag ämnar plocka ur många delar av användarvillkoren för att studera hur individen konstrueras diskursivt. Ett urval av användarvillkoren presenteras här nedanför. I denna del av användarvillkoren presenterar facebook från vilka grundläggande regler resten av sidans användarvillkor baseras på⁹.

”Vi utvecklar Facebook på ett sätt som vi hoppas kan bidra till att göra världen mer öppen och transparent, vilket vi anser leder till större förståelse och samverkan. Facebook främjar öppenhet och transparens genom att användarna får större möjlighet att dela tankar, idéer och material med varandra. För att

⁵ Användarantalet på facebook: <http://www.soi2013.se/5-sociala-natverk/facebook-haller-greppet/> [2014-04-08]

⁶ SCB föreskrift om sociala medier: http://www.scb.se/sv/_/Topmeny/Om-webbplatsen/Sociala-medier/ [2014-04-08]

⁷ Djurens rätts verksamhets inriktning: <http://www.djurensratt.se/sites/default/files/verksamhetsinriktning1115.pdf> p.9 [2014-04-08]

⁸ Boyd, Danah Michele ,2008, *Taken Out of Context: American Teens Sociality in Networked Publics*, Diss. University of California, Berkeley, s.3

⁹ Facebook's redogörelse för rättigheter och skyldigheter: <https://www.facebook.com/policies/#!/legal/terms> [2014-05-14]

uppnå detta följer Facebook vissa regler. De här reglerna ska bara begränsas av juridiska och tekniska skäl samt av utvecklingen av sociala normer. Vi har därför utarbetat följande regler som en grund för de rättigheter och skyldigheter som gäller användare av Facebook-tjänsten¹⁰.”

I det här stycket presenteras det övergripande utvecklingsmålet för facebook, syftet är att kunna bidra till att göra världen mer öppen och transparent, detta med målet att utveckla världen till en plats med större förståelse och samverkan. Detta vill facebook genomföra genom att användaren får möjlighet att dela tankar och idéer. Facebook regleras av regler som återfinns i rättslig text, tekniska skäl samt utvecklingen av sociala normer.

”Socialt värde

Alla ska kunna bygga upp ett gott förtroende och anseende via sin identitet och sina kontakter, och ska endast tas bort från Facebook-tjänsten om de bryter mot reglerna i Facebooks redogörelse för rättigheter och skyldigheter.”

Här menar facebook att alla ska ha möjligheten till att bygga förtroende och anseende via sina identiteter och kontakter och ska endast kunna bli borttagna från facebook om de bryter mot facebook's användarvillkor som rör rättigheter och skyldigheter, detta stycke preciserar att det är utifrån användares avgränsade identitet gentemot andra användare. Vidare är det genomgående hela användarvillkoren att användaren brukar sidan utifrån din juridiskt lagliga identitet.

”Transparent process

Facebook ska offentligt tillgängliggöra information om sina syften, planer, riktlinjer och åtgärder. Facebook ska ha en process för meddelanden och kommentarer som ger transparens och uppmuntrar till feedback och förbättringar av de här reglerna och till Facebooks rättigheter och skyldigheter.”

Här menar facebook att deras syfte genomsyras av en idé om transparens som konstrueras genom användares möjlighet att ta kontakt med facebook om feedback och förbättringar av användarvillkoren.

”En värld

Facebook-tjänsten ska överskrida geografiska och nationella gränser och finnas tillgänglig för alla i hela världen.”

Facebook ämnar finnas till oavsett geografisk eller nationell gräns. Dock bör detta sättas i relation till tidigare stycke som presenterats där facebook menar att de dock är begränsat av juridiska och tekniska samt utvecklingen av sociala normer.

¹⁰ Facebooks grundläggande regler: <https://www.facebook.com/principles.php> [2014-05-14]

I denna del presenterar facebook's säkerhetsföreskrifter som är en del av användarvillkoren. Namnet säkerhet kan vara missledande då det mer rör sig om vägledning för olika typer av aktörer på hemsidan. Här återfinns bland annat anvisningar till föräldrar om hur deras barn använder facebook.

”Precis som vuxna använder tonåringar Facebook för att komma i kontakt med vänner – via chatt, personliga meddelanden och genom att dela foton, videoklipp, länkar och annan typ av information. De använder Facebook för berätta saker för omvärlden, gratulera varandra på födelsedagen och planera sociala evenemang – som att gå på bio eller hem till en kompis¹¹.”

Vidare finns instruktioner till föräldrar, tonåringar, lärare, och ett stycke som behandlar lagen. Det återfinns även gemenskapsregler och en flik som behandlar facebook's värderingar.

“Du får inte uppge några falska personuppgifter till Facebook eller skapa ett konto för någon annan än dig själv utan deras tillstånd.

Du får inte använda Facebook om du är under 13 år.

Du får inte använda Facebook om du är en dömd sexualförbrytare.

Du ska hålla dina kontaktuppgifter aktuella och korrekta.

Du får inte publicera innehåll som: är hatiskt, hotfullt eller pornografiskt, som uppmanar till våldshandlingar eller som innehåller nakenhet eller grovt eller godtyckligt våld¹²”

I detta urval gränssätts vem som kan använda facebook, dels får användaren inte uppge falska personuppgifter, gränsen dras vid 13 år men har ingen övre åldersgräns. Om du är dömd sexualförbrytare får du inte använda facebook. Eftersom denna redogörelse av rättigheter och skyldigheter är direkt översatt från engelska kan jag inte garantera att denna gäller i en svensk kontext. Vidare får användaren inte publicera hatiskt, hotfullt eller pornografisk innehåll. Värt att notera är att det inte presenteras verktyg för att avgöra vad som definieras som pornografiskt, hatiskt eller hotfullt. Istället vänds vi till att vaga värderande föreskrifter som presenteras här nedan.

”Facebook har en sträng policy mot distribuering av pornografiskt innehåll och uttryckligt sexuellt material där en minderårig berörs. Vi har också infört begränsningar när det gäller att visa nakenhet. Vi eftersträvar att respektera

¹¹ <https://www.facebook.com/safety/groups/parents/> [2014-05-15]

¹² <https://www.facebook.com/legal/terms> [2014-05-14]

människors rätt att dela innehåll som är av personlig betydelse, oavsett om det är foton av en skulptur som Michelangelos David eller familjefoton där ett barn ammas.¹³”

I detta stycke som tillhör gemenskapsreglerna för sidan, poängteras gränsen att sexuellt material där minderåriga berörs som en gräns för vad som inte är acceptabelt innehåll. Sedan anges att gränsen för sexuellt innehåll som varierande och kontextuellt. Vad som betraktas som sexuellt eller pornografiskt är kontextuellt. Exempel på där bröst inte ska betraktas som sexualiserade är när ett barn ammar.

”Namn: Det hjälper dina vänner och din familj att hitta dig. Om du känner dig obekvämt med att dela ditt riktiga namn kan du alltid ta bort ditt konto.

När du ger oss behörighet att använda din information kan vi dels erbjuda Facebook som det ser ut idag, dels erbjuda dig de innovativa funktioner och tjänster som kommer att utvecklas i framtiden och som använder den information vi får om dig på nya sätt.

Även om du tillåter oss att använda den information vi får om dig, äger du alltid din egen information. Ditt förtroende är viktigt för oss och därför delar vi inte den information vi får om dig med andra om vi inte:

har ditt tillstånd, har meddelat dig, exempelvis genom att berätta om det i den här policyn eller tagit bort ditt namn och annan identifierande information från den.¹⁴

Här påvisas att användaren har möjligheten att ta bort sitt konto om de inte är villiga att uppge sina privata uppgifter. Vidare påvisas att informationen om användarens facebook profil kan komma att användas i framtiden för att utveckla tjänster och funktioner med hjälp av användarens information. Här uppkommer tanken om transparens igen och om tillståndet att dela information om användaren. Facebook menar att användaren äger informationen så till vida om det inte poängteras annat i användarvillkoren.

¹³ Facebooks gemenskapsregler: <https://www.facebook.com/communitystandards> [2014-05-14]

¹⁴ Facebooks policy för dataanvändning – hur information används: <https://www.facebook.com/about/privacy/your-info> [2014-05-14]

3. Principiell förståelse/Teori

3.1 Inledning

Om vi utgår från tanken av facebook som institution ger vi facebook ett större politiskt värde än att bara betrakta det som en hemsida där medlemmar återfinns. Att staten och dess rättsliga ramverk ges institutionell status är det ingen som skulle ifrågasätta, dock finns det möjlighet till konflikt vid betraktelsen av facebook som institution. Om vi är överens om att se facebook som institution går det att se över vilken litteratur samt författare som bäst beskriver institutionella samband. Foucault har ett genomgående kritiskt maktperspektiv i sina texter. Detta maktperspektiv hjälper oss att förstå de underliggande mekanismerna som får institutioner att producera texter på ett visst sätt och med ett visst syfte. Foucault skriver om institutioner som cirkulärt refererande, detta innebär att institutioner hämtar inspiration och reproducerar varandra. Detta tillsammans med teorin om diskursen som intertextuell är en god teoretisk utgångspunkt för att analysera eventuella samband emellan de två diskurserna min uppsats utgår från. Valet att använda mig av teori som förtydligar värdet av symboler och subjekspositioner är till för att kunna kontextualisera och placera värdet av textens innehåll i begreppsmässigt begriplig mening. Det räcker inte med att identifiera maktens flöden på ett större cirkulärt plan, vi måste även förhålla oss till det så kallade ytliga i texten. För att kunna definiera det bakomliggande i texten behövs det medel för att ta oss djupare i texten. Teori som poängterar vikten av det symboliska, teori för uppbackning att förstå subjekspositionen och dess gränser är ingångspunkten jag valt att studera relationen mellan diskurserna. Subjekspositionens syfte är att identifiera gränsen för individen om diskursen. Det symboliska är till för att identifiera hänvisning till symboliskt värde när individen är dekonstruerad och dess underliggande värden framlagda. Valet av att inte använda mig av en avgränsad teori ligger i en grundläggande poststrukturalistisk vetenskapsförståelse. Att avgränsa teori och metod inom poststrukturalismen är inte det högst nödvändiga, istället återfinns en förståelse som Herz och Johansson skriver om i termer av att det är i intersektionen mellan överlappande teorier och metodologiskt tänkande som den goda vetenskapen föds¹⁵. Med andra ord är det symbiosen mellan teorier om symbolisk interaktion med specifikation på symboler och teorier som berör subjekspositioner, regerandekomplex och dess tillhörande underkapitel, som skapar fundament för en genomgående och noggrann diskursanalys. Vidare har jag ett avsnitt som behandlar situerad kunskap, detta är med för att påvisa vikten av att förstå hur vetenskapen är subjektiv och denna bör behandlas först och främst genom forskarens position snarare än föreställningen som närmar sig objektiv vetenskap.

¹⁵ Herz, Marcus, Johansson, Thomas, 2013, *Post-strukturalism, metodologi, teori, kritik*, Liber AB, Stockholm, s. 71

3.2 Poststrukturalism

Jag har valt att vetenskapsteoretiskt förankra mig i poststrukturalismen, Detta perspektiv faller sig naturligt inför uppsatsens teoretiska perspektiv av kritik, dynamik och rörelse. Post-strukturalism rör sig i ett relativistiskt fält där utsagor och analyser av verkligheten kan betraktas med skepticism. Denna föreställning om post-strukturalismens möjligheter att göra utsagor om verkligheten återfinns i den hårda tolkningen av poststrukturalism där endast diskursiva konstruktioner existerar, det vill säga att det utanför den vetenskapsteoretiska hållningen kan betraktas som att den materiella världen inte återges ett jämbördigt värde i jämförelse med diskursiva konstruktioner¹⁶. Det är möjligt och förståeligt att utifrån andra vetenskapsteoretiska positioner betrakta poststrukturalism med skepticism på basis av intersektionen mellan teori och metod, Inom poststrukturalismen innehar inte den strikta uppdelningen något värde i bemärkelsen av intersubjektivitet. Forskarens position och diskursiva konstruktion innehar däremot ett värde som påverkar utfallet av forskningen¹⁷. Forskarens position är viktigare än att tydligt avgränsa teori och metodologi, inom poststrukturalismen ses intersektionen mellan teori, metod, position och maktkritik som någonting positivt, där vetenskapens gränser flyttas framåt¹⁸. Detta är i viss mån i konflikt med delar av statsvetenskapen där den teoretiska positionen är viktigare att förtydliga och poängtera än det undersökande subjektets position. Här landar jag någonstans emellan där jag anser att både den teoretiska positionen och det undersökande subjektet bör presenteras. Båda positionerna är viktiga eftersom jag anser att det är viktigt att framhålla tydlig akademisk struktur. Även om de teoretiska och metodologiska momenteten interagerar och skapar komplicerad dynamik. Angående diskursteorins eller det poststrukturalistiska vetenskapsfältet anspråksmöjligheter, är det viktigt att poängtera att den poststrukturalistiska vetenskapsorienteringen inte behöver vara frånvänd från verkligheten. I bemärkelsen av att neka den materiella världens existens och mening. Poststrukturalismen behöver inte vara långtgående ontologiskt relativistisk till den grad att det inte går att göra några anspråk på verklighetens konstituering¹⁹. Därför finns det möjlighet att använda sig av diskursanalysen trots det subjektiva eller relativistiska fält vetenskapen rör sig inom.

Situerad kunskap

De teoretiska valen jag gjort inför denna uppsats, medför ett element av osäkerhet inför vilka vetenskapliga påståenden det går att genomföra när basen för vetenskap är baserat på att verkligheten regleras av ett värderande språk. Vetenskapen har byggts och konstruerats historiskt med en tanke om objektiv vetenskap, hämtat från en verklighet där kunskapens vetenskapliga stoft är hämtat från. Denna föreställning har diskursteorin i sin poststrukturalistiska förståelse ställt sig emot. Detta formulerat delvis genom situerad kunskap. Att precisera

¹⁶ Herz, Johansson, 2013, s. 51

¹⁷ Herz, Johansson, 2013, s.56

¹⁸ Herz, Johansson, 2013, s. 71

¹⁹ Badersten, Björn, 2006, *Normativ Metod Att studera det önskvärda*, Naryana Press, Denmark, s. 41

vikten av att förstå att all kunskapsproduktion sker inom en konstruerad ram där identitet och maktposition redan har filtrerad subjektets position för vetenskapsanspråk. Om vi förstår att vetenskapliga anspråk är situerade blir föreställningar om objektiv vetenskap obsolet. När jag använder diskursteori kan jag bara göra vetenskapliga anspråk utifrån min position som forskare, och andra värderande kategorier som föregår mig när jag skriver denna text. Mina vetenskapliga anspråk är giltiga, i enlighet med teorin, men bara inom ramen för min subjektsposition²⁰.

3.3 Maktteknologier/Regerandekomplex

Maktteknologier berör de bakomliggande mekanismer som i större drag reglerar institutioners agerande, att studera maktteknologier syftar till att identifiera maktens flöden, institutionella förhållanden och individens relation till institutionerna²¹ genom att frånskilja maktrelationer från institutioner är det meningen att makten som funktion ska kunna analyseras. Makten fungerar enligt ett cirkulärt mönster där institutionerna återskapar varandra enligt operativa värden i olika processer som t.ex. institutionella mönster. Maktteknologier är inte fixerade strukturer som är orörliga i relation till subjektet, institutioner ändrar karaktär och form beroende på yttre och inre påverkan²². Det är av vikt att påpeka att det inte är den politiska strukturen, eller institutionen i sig självt som makten utövas, utan makten åsyftar att regera över individer eller kollektiv av människor²³.

3.3.1 Lagen

Eftersom makten är cirkulärt refererande hänvisar detta till själva utövandet av suveränitet där lagen fyller funktionen som ändamålsstyrning²⁴, lagen syftar inte till direkt styrning utan åsyftar taktiskt placera om enheter i ändamålsenlighet med statens målstyrning vilket innebar att lagen i sig inte är makten utan lagen är ett uttryck för en viss inriktning²⁵. Lagen innefattas i regeringskonstens triangel, suveränitet, disciplin och regeringsförvaltande²⁶. I lagen är det som inte är definierat tillåtet det vill säga, det som inte specificeras är det normala det förväntade det som inte kräver reglering, detta innebär att tystnaden, det som inte finns med i texten är av värde att undersöka. Om de värden som anses vara rätt definieras i användarvillkoren för facebook finns det som anses vara problematiskt i tystnaden eller tvärtom. Dock är detta inte materiellt begränsande på samma sätt som lagen. Lagen fungerar som reglerande för verkligheten i likhet

²⁰ Haraway, Donna, 1988, *Feminist studies*, vol.14, No. 3 , s. 587

²¹ Foucault, Michel, 2010, *Säkerhet, territorium, befolkning, collège de France 1977-1978*, Tankekraft förlag, Hägersten, s.122

²² Foucault, 2010, s.123

²³ Foucault, 2010, s. 126

²⁴ Foucault, 2010, s. 105

²⁵ Foucault, 2010, s.106

²⁶ Foucault, 2010, s. 114

med disciplinen, men agerar som fysiskt begränsade det vill säga lagen får en materiell verklighet i och med statens institutioner som polisen, fängelse, domstolar²⁷. Lagen är i den bemärkelse administrationen av objekt, en maktens fysik som reglerar verklighetens fysiska konstituering²⁸.

3.3.2 Disciplinen

Disciplin som maktteknologi klassificerar och hierarkiserar uppdelningen i vad som är normalt och onormalt, disciplinering utgår från en modell som konstrueras i förhållande till ett visst resultat²⁹ det vill säga föreställningen om normalt och onormalt preciseras genom att sätta samhällliga skikt i jämförelse med en idealtyp/norm. Den disciplinära tekniken fungerar som ett normerande element för att strukturera samhället. Detta kan fungera som att ett fenomen situeras till ett specifikt samhällsskikt. Vad som var fenomenets individuella karaktär specificeras och anknyts till en grupp. Detta tillhör tanken om en cirkulär stegring, där fall på institutionell grund återskapar fenomenet³⁰.

3.4 Diskursteori

Jag syftar att använda mig av diskursteori, diskursteorin ämnar till att studera underliggande/bortomliggande meningar i text, språket betraktas som ett oavhängigt system, som reglerar och konstituerar människans ontologiska status³¹. I denna mening innebär det att språkliga formationer skapar och återskapar subjektets anspråksmöjligheter inför sin påverkan på verklighetens status. Diskursteorin menar att det finns relationer och strukturella förhållanden som binder människan vid språkliga värden³², genom dessa språkliga värden skapas fundament för hur identiteter skapas och upprätthålls³³. Teorin bygger på att tydligt avgränsa diskursen som undersöks från angränsande diskurser, när jag genomför min diskursanalys är det dock av värde att precisera möjligheten av interdiskursiva förhållanden och intertextuella läsningar. När diskursen preciseras finns det möjlighet för att diskursens noder återfinns och är i anknytning till andra diskursiva formationer. Diskursteorin i sin mest fundamentala mening återfinns således bara i relation till andra diskurser³⁴.

Interdiskursiva förhållanden skapar dimensioner av makt som kategoriserar och återskapar nya formationer av värdehierarkier. Även om diskursen inte är fysisk i sig själv får den materiella konsekvensen på sättet att de reglerar människan i fysisk mening på basis av diskursiva representationer som skapar

²⁷ Foucault, 2010, s. 65

²⁸ Foucault, 2010, s. 66

²⁹ Foucault, 2010, s.71

³⁰ Foucault, 2010, s.75

³¹ Neumann, Iver B, 2003, *mening materialitet makt*, studentlitteratur AB, Lund, s.18

³² Neumann, 2003, s.19

³³ Bergström, Göran, Boréus, Kristina, *Textens mening och makt*, Studentlitteratur AB, Lund, s.389

³⁴ Neumann, 2003, s. 111

värdeförhållanden som skiktat och reglerat människor³⁵. Inom diskursteorin är det viktigt att påpeka diskursiv representation som viktigt moment. Där syftet är att undersöka diskursens konflikter och osäkerhet³⁶, olika representationer kan vara olika verkligheter, med egna värderande hegemonier.

3.4.1 Diskursteori som konstituerande

Diskursen kan betraktas som en social praktik som konstituerande och konstituerad för verklighetens status, diskursen skapar och återskapar sociala strukturer³⁷. I denna bemärkelse finns det inga värden som formar utsagor om verklighet utanför den språkliga. Inom den kritiska diskursanalysen som jag valt att fokusera mitt arbete kring, finns det en medvetenhet om att diskursens praktiker bidrar till skapandet och reproduktionen av ojämlika maktrelationer mellan sociala grupper. Diskursanalysen syftar inte enbart till att undersöka det som ryms inom diskursen, diskursanalysen har även ett moment av att undersöka effekterna av diskursen, hur värdet bestäms inom diskursen och dess relation med subjekt och sociala praktiker. Det är viktigt att göra en distinktion, om det subjekt som undersöks endast ryms inom diskursen³⁸. Diskursens konstituerande funktion går att avläsa vid sociala identiteter sociala relationer och system för att förstå kunskap och värde differentiering³⁹. Även om strukturella faktorer som institutioner bidrar till förändringar i diskursen går det att prata om diskursen mer som summan av alla språkliga interaktioner som rör alla aktörer i kontexten som undersöks.

3.4.2 Diskursiv intertextualitet

Diskurser omformuleras och suddar ut gränsen mellan olika diskurser, diskursiv intertextualitet syftar till att förklara hur diskursen förändras genom att texter så att säga kommunicerar med varandra. En text kan betraktas som att de är i ett led, en kedja där olika texter influerar varandra⁴⁰. I sprickan eller tomrummet, i öppningar och befästa värdehierarkier finns möjlighet för diskursiv förändring, den diskursiva förändringen begränsas dock av samhälleliga strukturer som skapar och påverkar diskursens utfall. Diskurser kan värdera samma begrepp enligt olika skalor av förståelse, dock är det viktigt att påpeka att institutioner kan ha gemensam diskursiv förståelse av begrepp eller praktik⁴¹. Vad diskursiv intertextualitet anger, öppnar den för möjligheten att avläsa relationen mellan text,

³⁵ Neumann, 2003, s. 146

³⁶ Neumann, 2003, s. 56

³⁷ Jørgensen, Marianne, Philips, Louise, 2002, *Discourse analysis as theory and method*, Sage publications Ltd, London, s.61

³⁸ Fairclough, Isabela, Fairclough, Norman, 2012, *political discourse analysis*, book now LTD, London, s.79

³⁹ Jørgensen, Philips, 2002. S.67

⁴⁰ Winther, Jørgensen, Marianne, Phillips, Louise, 2000, *Diskursanalys som teori och metod*, Student litteratur AB, Lund, s. 77

⁴¹ Jørgensen, Phillips. 2000, s.78

i detta fall, relationen mellan text som rör facebook, och specificerad lagstiftning. Om dessa institutioner agerar inom samma diskursiva begrepp sfär, är det givet att dess diskursiva begrepps produktion vad anger individen, bör vara i anknytning till varandra. Sättet som diskurser interagerar och påverkar varandra, är vidare av intresse för att förstå om statens tolkning av individen har påverkat facebook specificering individen. Om staten eller EU lagstiftning har liknande diskursiva noder, blir dess förtydligande av intresse om det finns intertextuella likheter, när vi analyserar dess samband. Om relationen mellan statlig föreställning utöver lagens paradigm, är i synonym föreställning med facebook, är det av intresse att undersöka dess ideologiska skikt som föregår den diffusa gränsen som kan uppenbara sig mellan stat och företag.

3.5 Vikten av symbolik

Språkliga värden är delvis formulerade genom symbolerna som knyts till språket. Relationen mellan tecken och mening påverkar vårt förhållande till kommunikation, på vilken grund vi interagerar och på vilket sätt vi skapar värderande ordningar mellan subjekt och objekt⁴². Vad symbolerna föreskriver är för oss ett sätt att organisera vår omgivning, vad värdet av ett specifikt skrivet ord, eller värdet av ett specifikt värde återfunnet i det talade språket, refererar till vår kollektiva erfarenhet av symbolens innebörd⁴³. Symboler är inte strukturellt befästa på ett sätt som gör de oberoende för yttre påverkan utan kan påverkas över tid. Vad symbolerna anger är dess värdes bestämmande avgörande för vilka föreställningar vi anknyter till det begrepp eller talade språk vi kommunicerar med⁴⁴. Om alla individuella relationer är summan av symboliska interaktioner, likväl institutioner som staten eller facebook, är innebörden av symboler av intresse i meningen att symbolerna vi refererar till avgör värdes bestämmandet när vi kommunicerar. Det är viktigt att påpeka att symboler inte har enhetlig förståelse även om den symboliska förståelsen av sociala objekt om lagar och institutioner så är den slutgiltiga förståelsen av dessa sociala objekt inordnad en individuellt konstruerad verklighet det vill säga, Vad symboler återfunna i normer behöver inte alltid ha entydlig förståelse⁴⁵. Alla sociala objekt är inte nödvändigtvis symboler för någonting annat, men symboler är alltid sociala objekt⁴⁶. Symboler fyller funktionen som ett sätt för oss att bygga representation. Ett sätt att ge bortom liggande värde till kommunikationen vi använder oss av. Symbolers värde är därigenom intressant att belysa vid en diskurs analys. Symbolers värde i kommunikation fungerar som filtrerande konglomerat för vilket vi bygger våra sociala relationer, med text såväl som andra människor.

⁴² Lévi-Strauss, Claude, 1963, *Structural anthropology*, Fletcher & Son Ltd, Norwich, s.198

⁴³ Charon, Joel M, 2010, *Symbolic interactionism An introduction, an interpretation, an integration*, Pearson Education Inc., Boston, s. 153

⁴⁴ Lévi-Strauss, 1963, s. 201

⁴⁵ Charon, 2010, s. 46

⁴⁶ Charon, 2010, s. 48

3.6 Subjektspositioner

Begreppet hänvisar till att ersätta individer, subjektspositionens syfte är att förstå på vilket sätt individers handlingsutrymme formas i enlighet med subjektspositionens konstruering⁴⁷. Subjektspositioners konstruering påverkas av språket, i meningen att språket föregår individen⁴⁸. Subjektspositioner är ett sätt för att förstå hur ideologier och diskurser samverkar och bestämmer gränserna för hur våra sociala relationer kan organiseras. Det vill säga att individen bara kan agera inom ramen för vad som subjektspositionen bestämmer är socialt möjligt. Subjektspositionen konstrueras därmed gränserna för vart våra identiteter börjar och slutar. Subjektspositionen filtrerar och skapas genom diskursers samverkan, det är nästan aldrig en fråga om en subjektsposition utan en individ kan inta flera olika subjektspositioner bara över en dag. Där det verkar som att det finns en dominerande subjektsposition kommer vi in på dominerande diskurser, där en viss typ av diskurs dominerar den rådande föreställningen och förskjuter de andra föreställningarna till periferin⁴⁹. Subjektspositionen är en produkt av diskursers interaktion men det går även att påpeka hur subjektet är en aktör som står för diskursiv förändring. Subjektspositionen är inte att betrakta som någonting statiskt och fast utan är flyktig och öppen för påverkan över tid. Kategorier omformas och konstrueras olika i motsägelse med varandra och skapar paradoxala subjektspositioner som kan vara i konflikt med varandra⁵⁰. Beroende på subjektspositionens konstruering produceras olika typer av hierarkiserande maktrelationer. Detta vill säga att beroende på subjektspositionens värde inom diskursen kommer subjektspositionen värderas olika och påverka utfallet av sociala relationer⁵¹.

4. Diskursen om individen Äganderätten

Inledningsvis kommer jag att kontextualisera och avgränsa diskursen. Detta kommer jag göra genom att välja ut stycken som påvisar diskursens gränser för att därigenom kunna utkristallisera de värden som konstruerar individen. Diskursteorin påvisar det flytande i begrepp och hur dess gränser kan finna intersektioner och otydliga gränsdragningar för vart ett begrepps värde börjar och slutar. Jag ämnar därför gå från en mer ytlig genomgång av texten för att precisera gränsen för diskursens värde, för att sedan röra mig mer abstrakt bakom texten i syfte att identifiera tystnader och öppningar som kan förklaras genom maktteknologier där konstruktionen och siueringen av individen förstås genom ett perspektiv av makt. Där makten som funktion och hur den arbetar genom diskursen analyseras.

⁴⁷ Bergström, Boréus, 2012, s. 359

⁴⁸ Jorgensen, Philips, 2002, s. 14

⁴⁹ Jorgensen, Philips, 2002, s. 41

⁵⁰ Jorgensen, Philips, 2002, s. 110

⁵¹ Jorgensen, Philips, 2002, s. 111

Äganderätten genom vald lagstiftning återfinns en definiering av en fysisk eller juridisk person. Den fysiska eller juridiska personen är både en fysisk person som i människa, men syftar även till en juridisk person som exempelvis kommuner. Vidare återfinns det i äganderätten ett tydligt särskiljande mellan stat och fysisk eller juridisk person där staten har rätten att inskränka eller reglera nyttjandet av egendom med åtanke till det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning, böter och liknande. Äganderätten återfinns endast i de påvisade exemplen i samband med andra typer av rättigheter, eller ideologiska inriktningar eller praktiska föreskrifter som i regeringsformen som innefattar valkretsar och mandatfördelning. Med ideologiska inriktningar avser jag allmänna föreskrifter som är tillför för att framlyfta de värderingar som bör ligga till grunden för allt arbete som är baseras på vald lagstiftning. Som exempel vill jag påvisa Artikel 2 i EU fördraget som handlar om rätten till liv, eller regeringsformen 2 kap 12§, som påvisar att all lagstiftning måste genomföras utan att det innebär diskriminering på basis av etniskt ursprung, hudfärg. I äganderätten är individen och dess diskursiva gränser förlagd till tystnaden för det mesta till det tysta om vi inte analyserar textens sammanhang i form av kontext. I lagstiftningen finns det ingen inbördes ordning mellan rättigheterna. Ur ett regerandetekniskt perspektiv finns det ingenting suspekt med att sätta rättigheter och liknande i samma lagstiftning. Vad regeringsmakten bygger sitt politiska fundament på måste vara transparent och överskådligt för medborgaren. Även om denna argumentation är att ha i åtanke finns det skäl för att påvisa det symboliska i att göra kluster av ideologisk, funktionella eller värdebaserad lagstiftning. De ytliga symboler som för oss närmare den diskursiva representationen av individen i vald lagstiftning är rättvisa och likhet inför dess relation med staten.

”Varje fysisk eller juridisk person skall ha rätt till respekt för sin egendom”

”Var och en har rätt att besitta lagligen förvärvad egendom, att nyttja den, att förfoga över den och att testamentera bort den”

”Ovanstående bestämmelser inskränker dock inte en stats rätt att genomföra sådan lagstiftning som staten finner nödvändig för att reglera nyttjandet av egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra pålagor eller av böter och viten”

Rättvisan symboliseras genom allas ”rätt att” och likheten inför staten återfinns i formulering angående statens rätt att säkerställa betalningar av skatter och expropriationsrätten som finns i sin helhet i materialdiskussionen. Den symboliska innebörden av detta är att reglera ett maktförhållande mellan individ och stat. Utan staten finns inga rättigheter - därigenom och utan individen finns ingen stat. Detta kan betraktas som ett försök att odla det symbiotiska förhållandet mellan stat och individ, en modern föreställning av samhällskontraktet. Individen innehar respekt för egendomen men till en viss gräns som i sin övre kant markeras av statens rätt att expropriera och säkerställa betalning, att formulera säkerställning av betalningar är att bjuda in finansdepartementet och dess anhängare i form av

kronofogdemyndigheten till detta symboliska samtal. Eftersom ”rätt att” i dess utformning är meningen att påvisa alla individers samma möjlighet att utnyttja rättigheten att äga och förvärva egendom och en hänvisning till Femte stycket 2§ i regeringsformen som påvisar att det allmänna ska arbeta för att uppnå delaktighet och jämlikhet. Samt 1§ som påvisar att all makt utgår från folket, alltså en föreställning enligt mig om att staten är folket. Med detta i åtanke vill jag förtydliga en symbolisk konflikt mellan individen som synonym med staten och hur det påverkar dess diskursiva gränser. Om den symboliska innebörden av lagen hänvisar till förståelsen av individen som synonymt med staten och en allmän föreskriven formulering av jämlikhet. Är det symboliska värdet av individen och dess rättighet att förvärva och bruka egendom en negation eller åtminstone en paradox vilket jag kommer utveckla i nästa avsnitt.

4.1 Individen som paradoxal intention

Subjektpositionen som konstrueras gemensamt över det rättsliga materialet innehar värden som jämlikhet och rättvisa. Detta påvisas vara grundpelaren som äganderätten är konstruerad av. Individen och dess fundament som består av rätten att äga förklaras som en rättighet som bygger på jämlikhet och rättvisa. Äganderätten är tyst skriven i bemärkelsen att den inte tar hänsyn till materiella konsekvenser av att formulera äganderätten att alla är lika inför lagen. Den enda materiella manifesteringen utöver rätten att äga är formuleringar som för in kronofogdemyndigheten och dess verksamhet. Utöver detta bör vi betrakta tystnaden och avsaknaden av materiell manifestering som bortom statens myndigheter är en acceptans av globala kapitalistiska strukturer och hierarkiska ordningar som går koppla till den⁵². Subjektpositionens gränser bör i övre kant betraktas genom tystnaden i texten som påvisar att subjektpositionens gränser är av normativ karaktär, det vill säga att subjektpositionen hänvisar till redan etablerade orienteringar av subjekt. En sådan orientering kan vara redan premierade grupper så som vita medelklass subjekt⁵³. Det är mindre sannolikt att en subjektposition som vit medelklass blir fråntagen sin egendom, på basis av en etablerad ekonomisk status och hög inordning i hierarkisk mening. Den jämlika konstruktionen av subjektpositionens likhet inför dess utgångspunkter att förvärva objekt sätts inte i relation till risken att få denna fråntagen sig i form av kronofogdemyndigheten. I detta sammanhang närmar sig subjektpositionen inte en gemensam utgångspunkt som jämlikhet eller rättvisa. Tystnaden från detta perspektiv avgränsar subjektpositionen genom att påvisa eller genom symboliskt refererande bör vi ha i åtanke att tystanden som rör en materiell verklighet verkar vara normgynnande i meningen att återskapa det rådande. Med hänvisning till statens strukturerande funktion och den redan premierade normativa subjektpositionen som lagstiftningen påvisas gynna, är det en paradoxal hållning i enlighet med rättvisa och jämlikhets symboliken som påvisar individens rätt att

⁵² Stoddart C, J. 2007, *Ideology, hegemony, discourse: a critical review of theories of knowledge and power* University of british Columbia social thought & research, vol. 28, <http://kuscholarworks.ku.edu/dspace/bitstream/1808/5226/1/STARV28A9.pdf> [2014-05-18]

⁵³ Ahmed, Sara, 2011, *Vithetens hegemoni*, Tankekraft förlag, Hägersten, s.136

förvärva objekt som ett universellt värde. Som individen oavsett position i en hierarkisk avsedd trappa påvisas ha samma utgångspunkt till.

Eftersom lagstiftningen tar sin utgångspunkt i det rättvisa och det jämlika, förväntas individen ha som gynnas av rättigheten att ha möjligheten att förvärva egendom i enlighet med lagstiftningens premisser. Här är det viktigt att särskilja mellan formuleringar som rör expropriationsrätten och säkerställning av betalningar, skatter eller viten. Expropriationsrätten förtydligar individens relation till staten i dess bemärkelse att om det infaller statens intresse formulerat genom att tillgodose angelägna allmänna intressen mot full ersättning. Även om ersättningen för dess besvär, betyder det att om staten så infaller har individen ingen legal basis för att inneha egendom om det skulle infinna sig vara i konflikt med staten. Detta kan betraktas som en fragmentering i diskursen om individen, samtidigt som det tidigare påvisas att subjektpositionen som gynnas av lagstiftningen är situerad till en förmögen tystnad som går att betrakta som vit. I förlängningen innehar denna position ingen legal grund för att inneha egendom om vi betraktar det utifrån ett strikt språkligt deterministiskt perspektiv. Här går det att betrakta staten ett uttryck för att vara en samling institutioner snarare än att vara en sammansättning av folket i en avgränsad nationalstat. Att särskilja på staten som folket och staten som institution är någonting som är utgångspunkt för min uppsats, vad staten som en samling institutioner beträffar, bekräftas min utgångspunkt som legitim i denna mening. I lagstiftningen är det lätt att tolka lagstiftning som uttryck för folket i den bestämda statens gemensamma vilja. Vad staten diskursivt ger för uttryck är att individens gränser och möjligheter inte regleras av staten och dess institutioner utan av folket. Det är den demokratiska viljan som formar diskursen om individens gränser snarare än staten och dess mål och vision.

Staten som institution och rättmätig innehavare av makt som i sin fullkomlighet att definiera lagstiftningen bör sättas i relation till diskursens paradoxala hållning. Om diskursen om individen åsyftar ett specifikt vitt skikt av medborgare som lagstiftningen är till för att gynna, parallellt med statens förtydligande genom expropriationsrätten om den diskursiva relationens gränser vars slut markeras av att situera privilegium av en lagstiftning till ett skikt av medborgare. Individen i diskursen går att markera som parallellt justerad. På ena sidan står den jämlika tolkningen inför allas rätt, på andra sidan står ett symboliskt förtydligande om att privilegium att äga framförallt finns situerad till en viss grupp av medborgare. Detta är i min mening en paradoxal intention i meningen att individen fragmenteras och skiktas, samtidigt som dess lika värde inför dess rättsliga status framhålls. Den paradoxala intentionen är någonting som konstruerar den politiska förståelsen av individen diskursivt. Det politiska subjektet som individen i diskursen hänvisar till är dikotomt uppdelat i det premierade skiktet och ett sub skikt som är stödjande gentemot det primära skiktet. Diskursen om individen i äganderättslagstiftningen kan således ses som att det inte är en gemensam diskurs, utan en fragmenterad diskurs där minst två diskursiva positioner existerar. Dessa innehar olika politiska innebörder, där den ena framstår som hierarkiskt underlägsen den andre.

5. Diskursen om individen facebook's användarvillkor

Till skillnad från äganderätten finns det mer direkt material att undersöka. Detta gör processen att avgränsa diskursen enklare. Som tidigare beskrivet i materialdiskussionen finns det ett stort urval av värderande meningar som direkt avgränsar diskursen. I reglerna som resten av facebook's användarvillkor hänvisar till, förklarar facebook att de främjar öppenhet och transparens men att detta begränsas av juridiska och tekniska skäl samt utvecklingen av sociala normer⁵⁴. Vilken denna sociala norm hänvisar till framgår inte direkt av materialet dock går det att undersöka kontexten för att identifiera den sociala normen. I facebook finns en tydlig värdemässig hållning, facebook är bland annat emot nakenhet men specificerar tydligt att det speciellt rör nakenhet där minderåriga förekommer^{55, 56}. Facebook menar att den grundläggande jämlikheten på facebook berör olika aktörers samma tillgång till distribution av information på sidan. Genom hela användarvillkoren ryms värderande begrepp som vi utifrån ett intersubjektivt perspektiv skulle kunna tolka utifrån andra premisser. Även om den texten som kopplas till begreppet är ett relevant uttryckt i sammanhanget. Vad jämlikhet rör eller ansvarskultur är detta någonting som ur ett intersubjektivt perspektiv bör betraktas med skepticism. Ansvarskultur i detta sammanhang innebär att individer uppger sina verkliga identiteter⁵⁷ kan detta ur ett diskursivt perspektiv förklaras genom att facebook syftar till att konstruera diskursiv förändring. Facebook ämnar aktivt omdefiniera individen och dess innebörd genom att omkonstruera begreppen i enlighet med normativa värden än den intersubjektiva tolkningen av begrepp. I användarvillkoren finns det genomgripande element av samma kapitalistiska diskurs som återfanns i äganderätten, vad som kan tolkas som bredare positiva värden som jämlikhet, ansvar och sociala normer som facebook menar konstrueras görs inom ramen för att det ska passa en global befolkning och återspeglar den mångfald av personer som använder facebook⁵⁸. Här kan vi återknyta till den sociala norm som tidigare nämnts. Den sociala normen som åsyftats skapas verkar hänvisa till en tom kategori, med tom kategori menar jag att genom att använda sig av positivt laddade begrepp som jämlikhet, transparens, öppenhet, fast att aktivt byta ut innehållet mot värden som närmar sig värden som kopplas samman med funktioner på hemsidan. Att vara medlem på basis av sin legala identitet eller att en av de grundläggande reglerna heter ”en värld” men innehållet syftar inte till en vision om en annan verklighet utan refererar till facebook's mål om att expandera företaget att återfinnas på en global nivå. Den tomma kategorin kan ses som att fylla en diskursiv funktion om att förskjuta individen från en individ med innehåll på basis av den enskilda identiteten, men som förskjuts mot ett symboliskt blivande av en tom kategori. Med symboliskt blivande menar jag att det symboliska inte är tvingande utan syftar till att upprätthålla en innebörd som sätter ramen för den värderande konstruktionen den

⁵⁴ <https://www.facebook.com/principles.php> [2014-05-20]

⁵⁵ <https://www.facebook.com/legal/terms> [2014-05-20]

⁵⁶ <https://www.facebook.com/communitystandards> [2014-05-20]

⁵⁷ <https://www.facebook.com/safety/community/> [2014-05-20]

⁵⁸ <https://www.facebook.com/communitystandards> [2014-05-20]

tomma kategorin åsyftas producera. Det symboliska blivandet förskjuter individen från ett aktivt subjekt till den tomma kategorin som fylls med facebook's inneboende funktioner. Den tomma kategorin kan tolkas som ett öppnande gentemot att inkludera alla människor med en legal identitet, eller så kan vi tolka det som att individen åsyftas förskjutas diskursivt till de diskursiva värden facebook konstruerar. Det är viktigt att förtydliga att facebook är ett företag som agerar på global basis att ge de en institutionell status är här viktigt att klarlägga med ideologiska intentioner en ontologisk föreställning. Facebook har en värdemässig hållning som individen åsyftas omkonstruera sin identitet i relation till. För att utveckla den kapitalistiska diskursen facebook agerar inom är befästandet av värden i enlighet med en kapitalistisk logik, om individen lämnar sin gamla identitet men sparar sin basis i legal identitet för att konstruera en facebook identitet som bygger på information om jaget med syfte att konkurrensmässigt kunna sälja det. Individens blivande mot en tom kategori är subjektets förskjutning mot ett objekt. I processen från det legala subjektet med basis i verkligheten till en individ som bara existerar i relation till facebook's funktioner är detta symboliska blivande det ideologiska projekt som jag menar är en kapitalistisk identitetsförskjutning. Det symboliska blivandet från subjekt till ett objekt inordnar individen diskursivt i en roll av passivitet, frånvänd andra värden än den tomma kategorin av värden som jämlikhet, öppenhet och gemenskap påvisar. Vi måste förstå de uppställda värdena i materialet genom processen av att omforma individen från subjekt till objekt. Diskursen om individen således är en del i en större kapitalistisk process där individen bör överge djup i identitet för att ersätta den med yta.

5.1 Subjektpositionen som sexualiserad gräns

Subjektpositionen som konstrueras i facebook's användarvillkor markeras genom en åldersmarkering i sin undre gräns vid 13 år. Subjektpositionen behandlas vidare genom gränssättning gentemot sexualitet. Individen som är dömd sexförbrytare får inte använda facebook. Användarvillkoren genomsyras av en värderande syn på sexualitet. Den som publicerar innehåll av erotiskt laddat, naket eller pornografisk material markerar sexualiserad gräns. Här får vi betrakta gränsen som sexualiserad gränssättning, subjektpositionen förväntas inordna i en strikt föreställning individen som icke sexuell. Individen som icke sexualiserad går att sätta i relation till processen från subjekt till objekt. Om subjektet betraktas som ett objekt är detta filtrerat genom den värdekonservativa hållningen om vilken nakenhet som korrekt stämmer överens med den konstruktionen av diskursen som önskas producera. Objektet är inte en tom kategori i bemärkelsen att vara utan värderande värden som sträcker sig bortom kapitalistisk logik om individens syfte. När gränsen sätts för vad som är att betrakta som acceptabel nakenhet genom att påpeka den goda nakenheten, när det rör sig om ett historiskt viktigt objekt som en naken Michelangelos eller en kvinna som ammar ett barn. Den goda nakna sätts i relation till den pedofila sexualiteten. Här markeras att det finns en föreställning om god sexualitet och den negativa sexualiteten. Ett naket barn i sig självt är inte ett uttryck för det goda nakna likväl att ett bröst i sig självt är av negativ karaktär. I kontexten av att amma formar dessa en gränsdragning av

subjektspositionen på basis av sexualitet. Subjektspositionen återfinns därigenom en del av sina element i diskursen om normalitet som förstärks av kontexten som den goda sexualiteten sätts i relation till. Vad nakenhet och pornografi anger sätts dessa inte i relation till åldersgränsen för sidan eller för en allmän föreskrivning om den legala åldern som krävs för att bruka pornografi, utan sätts i relation till det minderåriga subjektet. Detta påvisar att diskursproduktionen hänvisar till att formulera en "normal" individ som subjektsposition, med detta åsyftar jag till en binär heterosexuell könsmodell som innefattar man och kvinna. Vidare av kontexten sätts det pornografiska innehållet i relation till våldsskildringar. Våldsskildringar görs synonymt med det pornografiska. På sätt poängteras det avvikande och därigenom formuleras det normala och vilka värden som formar den normala individen. Individen konstrueras från skild element av sexualitet, detta kan hänvisas till diskursen facebook konstrueras om den tomma kategorin. Om individen är en tom kategori ämnas individen frånskiljas sin sexuella identitet före medlemskap på facebook och närma sig en normativ uppsättning av sexuella mönster, i det här fallet exemplifierat genom en kvinna som ammar ett barn. Här måste vi analysera tystnaden som markerandet av det avvikande gör för subjektspositionen. Att beskriva det avvikande är att i tystnad förklara vad det normala och det önskvärda är. Det avvikande är destabiliserande gentemot de etablerade värden som subjektspositionen består av. Därför påvisar kopplingen mellan våldet och det pornografiska samt nakenhet inte bara att det är otillåtet med pornografi, våld eller naket utan markerar gränsen för vilka värden som subjektspositionen har konstruerats genom. Därför går det att koppla samman det symboliska i att utesluta det sexualiserade materialet från facebook med uteslutandet av icke normativa identiteter i subjektspositionen. Det är inte det sexualiserade barnet i sig självt, eller det sexualiserade bröstet som är det avvikande och det problematiska för konstruktionen av subjektspositionen utan det är för den gräns som det sexualiserade bröstet eller det sexualiserade barnet representerar för facebook. Nämligen subjektspositionens gräns till det avvikande som transsexuella identiteter, homosexualitet eller icke binära könsidentiteter utgör.

6. Jämförelse av diskurserna

Diskursen om individen är en fragmenterad diskurs som innehåller olika element från andra diskurser. Diskursen om individen som konstrueras i det rättsliga materialet innefattar en hierarkisk uppdelning mellan ett premierat skikt av medborgare och ett stödjande skikt som åsyftas stödja den redan etablerade positionen. Diskursen om individen i facebook är i liknande mening hierarkiskt uppdelad, men istället för att bygga på materiella värden som det rättsliga materialet handlar det om en mer värdekonserverande ideologisk föreställning. Ur ett maktperspektiv som återfinns i regerandekomplexet finns det liknande element av skiktning av människor. Det skapas diskursivt värderande konstruktioner som åsyftar att frånskilja individen från materiella föreställningar samtidigt som vetenskapen om den materiella världen finns som underbyggande relevans för stabiliserandet av rådande maktstrukturer. Om vi frånskiljer makten från institutionerna som jag valt att undersöka blir sättet som diskursen konstrueras ett

uttryck för stabiliserandet av etablerade positioner av makt. På den ena sidan återfinns stabiliserandet av makten för de som redan är privilegierade. På andra sidan återfinns befästandet av rådande normer. Den tomma kategorin som diskursiv representation av individen och rätten att äga som ett universellt värde kan betraktas som liknande utifrån regeringskomplexet. Vad det betyder för makten är att till synes upplösa det hierarkiska förhållandet emellan olika skikt av människor. Medan det finns reella skillnader, både värdemässigt och strukturellt befästa som ligger till grunden för återstabiliserandet av makten. Med andra ord får alla vara med i dess ytliga tolkning av texten men under texten finns det reglerande funktioner som syftar att på normativ grund skapa identiteter på ett eller annat sätt integreras till ett stabiliserande av maktstrukturer. Ur ett perspektiv av diskursiv intertextualitet och med makten åtskild från institutionerna finns det i viss mån intertextualitet. Inte i bemärkelsen att diskurserna direkt kan härledas till varandra, utan på sättet som makten att omforma innebörden av individen. De liknande elementen av skiktning är här densamma även om de bygger i viss mån på två olika plan, det vill säga det materiella och det värdemässiga. Detta kan betraktas de institutionella skillnaderna mellan staten och facebook där bland annat facebook saknar våldsmonopol, och dessutom inte återfinns i en materiell verklighet på samma sätt som staten. Maktens funktion fyller liknande syfte nämligen det stabiliserande och det återskapande. Det är viktigt att tillägga att beroende på hur diskursen konstrueras så behöver den inte vara absolut, i alla diskurser finns det sprickor och möjlighet till andra öppningar, och vad diskursens konstruktion är behöver det inte betyda att individer omformas i direkt enlighet med diskursens gränssättande ramverk. Däremot är det mer sannolikt att identitetsskapandet och förstärkandet av privilegierade positioner finner fundament och ramsättande funktion, för en viss ideologisk eller maktorienterad förståelse av individen. De politiska effekterna kan vara som i det rättsliga materialet en direkt premiering av ett visst skikt av människor vilken i sin tur påverkar det materiella utfallet av lagstiftning. Eller som i facebook's användarvillkor skapar syftar till att omformulera individen till från subjekt med inneboende värde till ett tomt objekt med syfte att uppgå i facebook's funktioner. Parallellt som individen diskursivt ska uppfyllas med värdehierarkiska föreställningar om vad som är normalt. Diskursens politiska effekter kan härledas till exkludering av individer som är i utkanten av normen. Här är det återigen viktigt att poängtera att individen återfinns i en materiell verklighet där diskursens värderande funktion ger materiella konsekvenser. Likheter mellan diskurserna verkar vara färre än skillnaderna även om maktens funktion i båda diskurserna fungerar på ett liknande sätt.

7. Referenser

7.1 Tryckta

Ahmed, Sara, 2011, *Vithetens hegemoni*, Tankekraft förlag, Hägersten
Badersten, Björn, 2006, *Normativ Metod Att studera det önskvärda*, Naryana Press, Denmark

Bergström, Göran, Boréus, Kristina, *Textens mening och makt*, Studentlitteratur AB, Lund

Boyd, Danah Michele, 2008, *Taken Out of Context: American Teens Sociality in Networked Publics*, Diss. University of California, Berkeley

Charon, Joel M, 2010, *Symbolic interactionism an introduction, an interpretation, an integration*, Pearson Education Inc., Boston

Fairclough, Isabela, Fairclough, Norman, 2012, *political discourse analysis*, book now LTD, London

Foucault, Michel, 2010, *Säkerhet, territorium, befolkning, collége de France 1977-1978*, Tankekraft förlag, Hägersten

Haraway, Donna, 1988, *Feminist studies*, vol.14, No. 3 , s. 587

Herz, Marcus, Johansson, Thomas, 2013, *Post-strukturalism, metodologi, teori, kritik*, Liber AB, Stockholm

Jørgensen, Marianne, Phillips, Louise, 2002, *Discourse analysis as theory and method*, Sage publications Ltd, London

Lévi-Strauss, Claude, 1963, *Structural anthropology*, Fletcher & Son Ltd, Norwich

Neumann, Iver B, 2003, *mening materialitet makt*, studentlitteratur AB, Lund

Winther, Jørgensen, Marianne, Phillips, Louise, 2000, *Diskursanalys som teori och metod*, Student litteratur AB, Lund

7.2 Elektroniska

Användarantalet på facebook: <http://www.soi2013.se/5-sociala-natverk/facebook-hallergreppet/> [2014-04-08]

Djurensrätts verksamhets inriktning:

<http://www.djurensratt.se/sites/default/files/verksamhetsinriktning1115.pdf>.9 [2014-04-08]

Facebook användarvillkor, Säker användning av applikationer: <https://www.facebook.com/safety/tools/apps/> [2014-05-11]

Facebooks användarvillkor, Betalningsvillkor: https://www.facebook.com/payments_terms [2014-05-11]

Facebooks användarvillkor, säkerhetsföreskrifter: <https://www.facebook.com/safety/groups/parents/> [2014-05-11]

Facebooks användarvillkor, säkerhetsföreskrifter: <https://www.facebook.com/safety/tools/> [2014-05-11]

Facebooks gemenskapsregler: <https://www.facebook.com/communitystandards> [2014-05-14]

Facebooks grundläggande regler: <https://www.facebook.com/principles.php>

Facebooks policy för dataanvändning – hur information används: <https://www.facebook.com/about/privacy/your-info> [2014-05-14]

Facebooks redogörelse för rättigheter och skyldigheter:
<https://www.facebook.com/policies#!/legal/terms> [2014-05-14]
SCB föreskrift om sociala medier: http://www.scb.se/sv_/Topmeny/Om-webbplatsen/Sociala-medier/ [2014-04-08]
Stoddart C, J. 2007, *Ideology, hegemony, discourse: a critical review of theories of knowledge and power* University of british Columbia social thought & research, vol. 28, <http://kuscholarworks.ku.edu/dspace/bitstream/1808/5226/1/STARV28A9.pdf> [2014-05-18]